

gibanja vsakatero vrste, ampak spoznavamo tudi, iz katerega kraja prihajajo vtisi.

Ako je pa to gibanje premočno in če se telo preveč odkloni od navadnega stanja, pa začno ti delci bolešno drhteti in se tresti. Takrat se naše prostorno spoznanje čisto zmede, ali kakor navadno pravimo: človeku se zvrtil v glavi, prime ga omotica.

Ta nauk o čutilu ravnotežja je star komaj kakih 30 let. Seveda ima tudi ta nauk svoje nasprotnike. Ugovarja se večinoma, da nekateri gluhomutci drsajo kaj dobro po ledu in da glumačijo celo po napeti vrvi. Tega pa ugovarjanci ne pomislijo, da tisti človek, ki ne sliši, ker ima pokvarjeno polževko v ušesu, utegne imeti dobro ohranjene ušesne obloke in kamenčke. Na-

sprotniki tega nauka se sklicujejo na to, da ima človek še druga sredstva, s katerimi si vsaj deloma ohranja ravnotežje: nekaj pomaga vid, nekaj splošni čut telesa, večinoma pa izkušnja in vaja, in nevedoma si pomaga človek, ki ima izgubiti ravnotežje, z odmevnim (refleksnim) premikanjem svojih udov. Ko ima kdo pasti, iztegne nehoté roko na drugo stran in brez preudarka si pomaga na mah s prestavljanjem noge, ko mu izpodrsne. Vlovi se, bi dejal, po golem čutnem nagonu.

Vendar pa nam kažejo poskusi fiziologov, katere smo zgoraj našteali, da imajo ljudje in živali res čutilo v ušesu, katero zaznava, kdaj je telo v ravnotežju in kdaj ne, in s tem obvaruje naše telo padca.

Književnost.

Slovenska književnost.

Zgodovina horjulske fare. Ponatis iz „Zgodovinskega Zbornika“. Sestavil Jožef Kržišnik. V Ljubljani 1898. Samozaložba. Tiskala „Katoliška tiskarna“. Mal. 8°. Str. 225. — Zelo zanimiv donesek k našemu domoznanstvu nam je tu podal gospod pisatelj. Ne moremo se spuščati v kritiko tega dela, ker je sestavljeno večinoma iz podatkov, ki jih je dobil pisatelj v horjulski fari sami. Leta 1840. je sestavil že kratek popis te fare župnik Francšek Veriti. Župnik Fr. Dolinar je nabiral več let pripravnega gradiva za farno kroniko. Poleg teh virov je rabil pisatelj uradne dopise, matice (prvo je sestavil vrzdenški beneficijat Jožef Rozman okolu l. 1750.) in razne druge mnogoštevilne spise, knjige in liste, kjerkoli je mogel zaslediti kaj o horjulski fari. Zato nam pa podaje ta knjižica več, nego obeta naslov. Na prvem mestu je kratek prirodoznanstvi, potem statistični opis, zanimiva so poglavja o gospodarskih razmerah v horjulski fari in o njeni verski in intelektualni strani. Obširna je zgodovina beneficija na Vrzdencu, popisuje se ustanovitev fare v Horjulu, razne cerkve, poslopja, posestvo in dohodki horjulskih duhovnikov, razni dušni pastirji, ki so tod službovali, šole in učitelji in razne dobrotelne ustanove. — Dunajska Leonova družba izdaje sedaj podobne popise celih škofij z naslovom „Socialno delovanje katoliške cerkve v Avstriji“, in v tej zbirki je naš rojak prof. dr. Cigoj obširno po-

pisal krško škofijo. Reči smemo, da bomo mogli mi Slovenci o svojih škofijah, zlasti o ljubljanski, sestaviti še obširnejši in natančnejši popis, ako nam gospodje duhovniki s podobnimi spisi zvrše pripravljalna dela in naberejo tvarino. Saj oni piše najlažje podrobno zgodovino kakega kraja, ki v njem živi in ki so mu znane vse krajevne in družabne razmere. Ta knjiga je lepo nadaljevanje „Zgodovine farâ ljubljanske škofije“, ki je bila nekaj let sem prekinjena.

Slomšekovo rojstvo. Dramatični prizori ob stoletnici njegovi. Sestavil Mihael Lendovšek. Založil in natisnil Drag. Hribar v Celji. Mala 16°. Str. 24. Cena 20 vinarjev (po pošti 5 vinarjev več). — Gospod Lendovšek, ki si je za proslavo Slomškovega spomina pridobil že mnogo zaslug z izdanjem njegovih spisov, nam tu v kratkih prizorih slavi rojstvo velikega vladike. V noči od 25. na 26. listopad 1800. vidi stara vdova Marina vile in angele, ki napovedujejo rojstvo velikega moža. Drugo jutro ga prinesó v cerkev h krstu. Vmes so deklamacije in zbori. Za stoletnico je ta knjižica dobro došla, dasi nima dramatičnega dejanja.

Naši narodni grehi. Kako bo z vojsko? Slovencem v svarilo in v pouk napisal Podgrajski. V Gorici. Natisnila in založila „Narodna tiskarna“. 1900. Str. 80. 12°. Cena 25 novč. — Take brošure so sicer navadno namenjene za to, da se hitro razpečajo in da „vlečejo“ z živim popisovanjem perečih vprašanj, a pričujoča brošura ima mnogo zdravega,